

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність вивчення проблеми емоційної креативності у зв'язку з діяльністю людини обумовлена пошуком сучасними вченими додаткових резервів психіки, які б забезпечили більш ефективне функціонування людини у різних сферах її життя. Аналіз літературних джерел показав, що недостатньо вивченим є питання про роль емоційної креативності у професійній діяльності особистості. У зв'язку з цим мета нашого дослідження: визначити роль емоційної креативності в різних видах професійної діяльності особистості (педагогічній, економічній тощо).

Необхідно відзначити, що дослідження феномену емоційної креативності розпочалися нещодавно, наприкінці ХХ ст. – у зв'язку з уведенням Дж. Ейверіллоу у психологічний тезаурус нового на ті часи терміну «емоційна креативність» Цей феномен було охарактеризовано вченим як здатність переживати і виражати нові оригінальні емоції засобом модифікації звичайних, стандартних емоцій відповідно до впливу різних ситуацій (повсякденних або стресових) (Everill, 1999).

Вивчення літературних джерел стосовно зазначеної вище проблематики показало наявність ґрунтовних досліджень стосовно значущості емоційної креативності у таких галузях діяльності людини як творчість, економіка, педагогіка, а також психологія. Зокрема чеські вчені показали активізуючу роль емоційної креативності у таких видах творчої діяльності як образотворче мистецтво, письменництво, музичне виконавство (Trnka et al., 2016). Ідея використання музики на заняттях творчістю та феномен «емоційно-музичної креативності» зазначені у дослідженні В. Рижова, який вважає, що музика позитивно впливає на емоційну та мотиваційну сфери особистості, стимулює появу творчого натхнення (Рыжов, Архипова, 2015).

У галузі економічної діяльності відомим є дослідження Дж. Ванга та його колег, які вивчили 18 підприємств різних районів Китаю та показали, що підтримка емоційної креативності працівників супервайзерами, сприяє підвищенню їх інноваційної ефективності, зростанню внутрішньої мотивації в цілому (Wang et al., 2015).

У сфері педагогічної діяльності, як вважає Н. Угрюмова, емоційна креативність посилює здатність особистості протистояти чинникам емоційного стресу, які постійно супроводжують діяльність педагога (Угрюмова, 2014). В. Рижов також відзначає, що емоційна креативність протистоїть можливості виникнення професійних деструкцій мотиваційної сфери особистості, оскільки сприяє її переструктуруванню: від мотивації навчати – до метамотивації навчатися.

У сфері діяльності практичного психолога також показано, що і у працюючих, і у майбутніх психологів, емоційна креативність тісно пов'язана з їх мотивацією. Зокрема, у студентів-психологів емоційна креативність сприяє захопленості професією та можливості підвищити кваліфікацію, у практичних психологів – емоційна креативність спонукає появу нових вражень від творчості та самовираження в роботі (Дерев'янку, 2018).

У галузі медичної діяльності іранські вчені виявили зв'язок між емоційною креативністю та ентузіазмом майбутніх медичних працівників (Ajam et al., 2017), проте їх дослідження більше зорієнтовано на вивчення ролі емоційної креативності у навчальній діяльності студентів-медиків, а не у професійній діяльності лікарів.

У зв'язку з останнім слід відзначити, що сучасні дослідження спрямовані здебільшого на вивчення ролі емоційної креативності у сфері освіти майбутніх фахівців – представників різних профілів навчання. До того ж у даному напрямку переважають дослідження західних науковців (Oriol, 2016; Zareie, 2014), які показали: емоційна креативність пов'язана з самоефективністю та успішністю навчальної діяльності студентів.

Загалом наявні дослідження засвідчують позитивну роль емоційної креативності в активізації мотиваційної сфери

особистості та протистоянні стресовим впливам. Ґрунтуючись на вищенаведених даних нами було проведено емпіричне дослідження, засноване на гіпотезі, що у представників різних типів професій їх емоційна креативність буде суттєво пов'язана з показниками професійного вигорання.

Для проведення даного емпіричного дослідження були залучені 105 осіб – представників різних професій зі стажем роботи не менше 10 років, мешканців м. Чернігів. За статтю вибірка складалася з 59 жінок та 46 чоловіків. У дослідженні було застосовано наступні методики: анкетування стосовно професійної приналежності; для вивчення емоційної креативності – опитувальник «ЕСІ» (Emotional Creativity Inventory) і тест емоційних тріад за авторством Дж. Ейверілла; з метою дослідження показників професійного вигорання – тест вигорання К. Маслач. Ґрунтуючись на класифікації професій Дж. Холланда нами було сформовано окремі групи досліджуваних – представників соціального типу професій (n=30), конвенціонального (n=22), реалістичного (n=20), підприємницького типу (n=18), артистичного (n=15).

Надалі нами було проаналізовано зв'язок між складовими емоційної креативності та показниками вигорання окремо по кожній сформованій професійній групі (засобом кореляційного аналізу Пірсона). Статистична обробка даних здійснювалася за допомогою комп'ютерної програми SPSS для Windows (V.20).

Найбільш суттєвим нами було виявлено зв'язок між складовими емоційної креативності та професійним вигоранням у представників артистичного та підприємницького типів професій. Для артистичного типу найбільш значущою є здатність до вмілого, адекватного вираження нових емоційних переживань («ефективність»), для підприємницького типу – здатність набувати нові емоційні переживання («новизна»), і також здатність виразити їх зовні («ефективність»).

Загалом отримані дані засвідчили, що найбільш значущою емоційна креативність та її складові є для представників артистичного, підприємницького та соціального типів, що вірогідно можна пояснити загальною значущістю емоційного компоненту у структурі особистості представників цих професій.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поглибленні отриманих у проведеному нами емпіричному дослідженні даних та розробці відповідних методичних засобів впливу на особистість професіонала.

Діброва В. А.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БАЗОВИХ ПЕРЕКОНАНЬ ТА СТУПЕНІ ВИРАЖЕНОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ВНУТРІШНІХ МІГРАНТІВ

Довготривалі воєнні дії на Сході нашої країни та анексія Російською Федерацією АР Крим змушують дедалі більшу кількість мешканців окупованих територій змінювати місце проживання. Незважаючи на те, що найбільший потік внутрішніх мігрантів спостерігався у 2014-2015 рр., вивчення психологічного стану внутрішньо переміщених осіб та труднощі їх адаптації на новому місці залишаються актуальними і донині, оскільки час минає, але не завжди лікує. Так, частина внутрішніх мігрантів змогла інтегрувати отриманий травматичний досвід у власну картину світу та подолати негативні наслідки травматизації. Іншим же ці наслідки і досі даються взнаки, негативні переживання набувають хронічного характеру та перешкоджають успішній адаптації на новому місці, в особливо складних випадках переростаючи у посттравматичний стресовий розлад.

У випадку внутрішньої міграції, причиною якої були бойові дії, травматизація може бути викликана цілою низкою чинників. Серед них можна виокремити: небезпеку перебування у зоні воєнних дій, незапланованість та раптовість переїзду, різкі, зазвичай негативні зміни у майновому та соціальному становищі, перебування рідних і близьких у місцях підвищеної небезпеки (Слюсаревський М., Блинова О., 2018).

Однією зі сфер, на яку накладає відбиток переживання травматичних подій, є базові переконання особистості. Від цих переконань, які формуються ще в дитинстві, залежить ставлення людини до навколишнього світу, до оточуючих та навіть до себе